

LANDEN VAN EUROPA

Ierland

1 Vlag

2 Ligging op Europese kaart

Ierland is een Europees land dat ongeveer 80% van het eiland Ierland beslaat. Om het land van dat eiland te onderscheiden wordt het vaak aangeduid als de Republiek Ierland. Deze aanduiding heeft sinds 1949 de status van officiële beschrijving van het land. De officiële naam is, sinds 1937, kortweg Ierland. In het noordoosten grenst de republiek aan Noord-Ierland (een deel van het Verenigd Koninkrijk), in het westen aan de Atlantische Oceaan, in het oosten aan de Ierse Zee en in het zuiden en zuidoosten aan de Keltische Zee en het Sint-Georgekanaal.

3 Oppervlakte

De oppervlakte van Ierland is 70.273 vierkante kilometer. Dat is 1,7 x Nederland.

4 Bevolking

Het aantal inwoners van Ierland is ruim 4 miljoen. Er wonen 60 mensen per vierkante kilometer.

5 Hoofdstad en enkele belangrijke steden

De hoofdstad van Ierland is Dublin.

Enkele andere steden zijn: Cork, Galway, Limerick.

6 Geschiedenis: globale perioden, belangrijkste personen

De geschiedenis van Ierland begint eigenlijk met de komst van de Kelten, die van het Europese vasteland naar de Britse Eilanden trokken, waarschijnlijk vlak voor onze jaartelling. Toen Sint Patrick het land bezocht (in 432) slaagde hij erin heel Ierland binnen korte tijd te bekeren tot het katholieke geloof. Er werden vele kerken en kloosters gesticht. In de 9de eeuw drongen de Noormannen Ierland binnen. Zij stichtten verscheidene handelsposten aan de kust. Ze bemoeiden zich niet met het achterland. Toen de Vikingen in 1014 werden verdreven, verviel het land in chaos. Na de Noormannen kwamen in de 12de eeuw de Anglo-Normandiërs, die onder bevel stonden van de Engelse koning Henry II. Dat was het begin van acht eeuwen Engelse overheersing. Het Ierse verzet tegen de Engelsen verhevigde toen de Engelse koning Henry III brak met het katholieke geloof en een eigen (protestantse) Anglicaanse Kerk stichtte. Hij wilde zijn geloof ook aan de Ieren opleggen, maar die hielden vast aan het katholicisme.

Toch slaagden Henry en zijn opvolgers er in heel Ierland te onderwerpen. De Ieren werden gedwongen zich aan te passen aan de Engelse wetten, taal en gebruiken. Vooral in de noordelijke graafschappen werd Iers grondbezit onteigend en aan (protestantse) Schotse kolonisten gegeven. Daar ligt de oorsprong van de verdeeldheid van het eiland, die tot op de dag van vandaag problemen oplevert.

In de 18de eeuw emigreerden de eerste Ieren naar Amerika. Ze waren murw geslagen door de Engelsen die hen vrijwel alle rechten hadden ontnomen. Door de ontwikkelingen in Amerika (onafhankelijkheidsstrijd) en Frankrijk (Franse Revolutie) stak in Ierland het vrijheidsstreven weer de kop op. De Ieren kwamen in opstand, maar het verzet werd door de Engelsen bloedig onderdrukt. Vervolgens werd het Ierse parlement afgeschaft en het land simpelweg bij Engeland ingelijfd.

Terwijl Engeland industrialiseerde, bleef Ierland een agrarisch land van kleine pachtboeren. Tussen 1845 en 1849 mislukten drie aardappeloogsten, waardoor er grote hongersnood ontstond. Zeker een miljoen Ieren stierf van de honger. Tegelijkertijd kwam er een tweede, grotere emigratiegolf op gang. Nog eens een miljoen Ieren verwisselden hun uitzichtloze bestaan in Ierland voor een leven in Amerika of Australië.

Het verzet tegen de Engelsen bleef groeien. In 1912 nam het Britse Lagerhuis een wet aan die heel Ierland zelfbestuur zou geven, maar die wet werd niet door het Hogerhuis bekrachtigd. Intussen richtten de protestanten in Ulster een eigen leger op. Daarop werd in Ierland gereageerd door katholieke legertjes op te richten. Het land leek rechtstreeks af te stevenen op een burgeroorlog. Dat gebeurde niet, omdat in 1914 de Eerste Wereldoorlog uitbrak. Tienduizenden Ieren vochten met de Engelsen mee tegen de Duitsers, maar er was in Ierland ook veel verzet tegen deelname aan de oorlog. In 1916 bezetten katholieke militaire groepen een aantal panden in Dublin. Ze riepen de Ierse Republiek uit, maar deze Paasopstand werd al na zes dagen door de Engelsen neergeslagen.

Vlak na de oorlog won de nationalistische katholieke partij Sinn Féin overtuigend de Ierse verkiezingen. Sinn Féin kreeg 73 zetels, de protestantse Unionisten slechts 29. In die jaren pleegde de Irish Republican Army (IRA) de eerste aanslagen op Britse bezittingen. Tegelijkertijd begon Sinn Féin onderhandelingen met de Britten. Dit leidde in 1921 tot een verdrag en de oprichting

van de Ierse Vrijstaat binnen het Britse Gemenebest. Het noorden van het eiland bleef bij Groot-Brittannië horen. Daarop brak een strijd uit tussen Ieren die voorstanders waren van het verdrag en Ieren die streefden naar een verenigd Ierland. Tijdens de Tweede Wereldoorlog bleef Ierland neutraal. De Noord-Ierse kwestie bleef de politiek bepalen en doet dat nog steeds. In 1969 kwamen de twisten tussen de katholieke nationalisten en de protestantse Unionisten tot een uitbarsting met rellen op grote schaal in Belfast. Groot-Brittannië stuurde in reactie militairen naar Noord-Ierland. Op 30 januari 1972 volgde een zwarte dag voor de katholieken. Tijdens een vreedzame demonstratie van de Northern Ireland Civil Rights Association schoot het Britse leger 26 mensen dood. Deze dag staat sindsdien bekend als "Bloody Sunday". Op 21 juli in hetzelfde jaar nam de IRA wraak: er ontploften 26 bommen in Belfast. De IRA voerde de aanslagen op Britse doelen op waarbij duizenden mensen gedood werden of gewond raakten. Er waren niet alleen aanslagen in Noord-Ierland, maar ook in Britse steden en op het Europese vasteland. Halverwege de jaren '80 kwamen de Britse en Ierse regering nader tot elkaar om de Noord-Ierse kwestie op te lossen. In 1985 ondertekenden de Britse premier en haar Ierse ambtgenoot een akkoord. Daarin werd afgesproken dat Noord-Ierland bij het Verenigd Koninkrijk zou blijven, tenzij een meerderheid van de inwoners bij referendum zich zou uitspreken voor aansluiting bij Ierland. Het akkoord betekende geen vermindering van de gewelddadigheden. De unionisten in Noord-Ierland voelden zich verraden. En de IRA bleef zich verzetten tegen elke Britse bemoeienis met Noord-Ierland. Zo werden bij een aanslag in 1987 in Enniskillen 11 mensen gedood tijdens een herdenking voor oorlogsslachtoffers. Door deze aanslag verloor de IRA veel sympathie. Katholieken in Noord-Ierland namen nadrukkelijk en openbaar afstand van het IRA-geweld. De politieke tak van de IRA – Sinn Féin – stelde intussen steeds meer pogingen in het werk om tot een politiek vergelijk te komen. Op Goede Vrijdag in 1998 tekenden acht partijen het historische Belfast Akkoord (ook wel Goede Vrijdag Akkoord genoemd). De ultranationalistische Democratic Unionist Party van de Noord-Ierse dominee Ian Paisley en de UK Unionist Party van Bob McCartney boycotten de gesprekken uit protest tegen de deelname van Sinn Féin. Er werd een nieuw parlement geïnstalleerd in Noord-Ierland, bestaande uit nationalist (katholieken) en unionisten (protestanten), maar de vorming van een regering bleek moeilijk. Struikelblok in de onderhandelingen was de eis van de Ulster Unionist Party dat eerst de IRA zich volledig moest ontwapenen. Er volgde veel gebakkelei en zelfs werd het parlement tijdelijk buiten werking gesteld. De aanslagen van 11 september 2001 in de VS brachten uiteindelijk een ommekeer. De IRA stond onder wereldwijde en zware druk om de wapens definitief neer te leggen. Op 23 oktober 2001 verklaarde de IRA dat de ontwapening in gang was gezet. Na de ontdekking van IRA-spionage binnen het parlement werd de Noord-Ierse regering in oktober 2002 opnieuw ontbonden. Radicale unionisten verloren alle vertrouwen in het vredesproces. Op 28 juli 2005 verklaarde de IRA officieel en onomwonden dat de beweging voortaan af zal zien van alle geweld. De ontwapening werd daadwerkelijk in gang gezet. Dat was voldoende voor de Democratic Unionist Party zich niet langer te verzetten tegen de aanwezigheid van Sinn Féin in het Noord-Ierse parlement. Dat werd op 13 oktober 2006 officieel vastgelegd in een akkoord (St. Andrews' Agreement).

7 Staatsvorm

Ierland is een parlementaire democratie (republiek). Het parlement (Oireachtas) bestaat uit de Dáil en de Seanad. De Dáil – vergelijkbaar met de Tweede Kamer in Nederland – wordt rechtstreeks gekozen door alle inwoners van de Republiek die de Ierse of de Britse nationaliteit bezitten. De Dáil bestaat uit 166 leden. De Seanad bestaat uit 60 leden, de zogenaamde senatoren. Zij worden niet rechtstreeks verkozen.

De president wordt voor 7 jaar rechtstreeks gekozen.

Het nationale symbool van Ierland is een Keltische harp, die ook op de Ierse euromunten afgebeeld staat. Maar ook wordt vaak de klaver (shamrock) gebruikt als nationaal symbool, onder meer door het nationale rugbyteam.

Ierland is sinds 1973 lid van de EU, maar niet van de NAVO.

Het volkslied is Amhrán na bhFiann (The Soldier's Song).

Nationale feestdag: 17 maart.

8 Regio's en departementen

Historisch was Ierland verdeeld in 4 provincies (Ulster, Munster, Leinster en Connacht) die samen 32 graafschappen (counties) omvatten. Een deel van de provincie Ulster is nu Noord-Ierland. Deze provincies hebben geen betekenis voor het bestuur. De historische graafschappen (counties) hebben nog wel een betekenis. Van de 26 graafschappen die in de Republiek liggen, zijn Dublin en Tipperary inmiddels onderverdeeld in meerdere "bestuurlijke" graafschappen.

De steden Dublin, Cork, Limerick, Galway en Waterford hebben een eigen bestuur, los van het bestuur van het graafschap waarin de steden liggen. Andere plaatsen hebben slechts op een aantal onderwerpen een eigen bestuur.

9 Infrastructuur

De staat van de wegen in Ierland is heel verschillend en afhankelijk van de soort (grote weg of landweg) en de locatie (landelijk of niet); soms zijn ze heel goed, vaak zijn ze heel slecht, smal en bochtig. Er zijn in

Ierland maar zeer weinig echte snelwegen; die zijn er alleen rond Dublin, waar een miljoen mensen wonen. Daarbuiten tref je meestal tweebaanswegen of (zeker landelijk) slechts éénbaanswegen aan. In Ierland wordt links gereden.

In Ierland rijden treinen, bussen en trams (trams alleen in Dublin).

Er zijn bootverbindingen met het Verenigd Koninkrijk, een aantal Kanaaleilanden en met Frankrijk.

Ierland heeft 3 internationale luchthavens: Dublin, Cork en Shannon.

Officieel is Ierland in 2004 overgestapt op het metrische systeem. Verkeersborden geven nu de afstand in kilometers. Er zijn, zeker op het platteland, echter nog veel oude borden met de afstand in mijlen. In steden als Dublin zijn die borden zeldzaam, maar ook daar zijn er nog.

10 Klimaat

Ierland heeft een gematigd zeeklimaat, dat onder invloed staat van de warme golfstroom van de Atlantische Oceaan. De zon schijnt niet veel in Ierland. De westkust is vaak bewolkt en motregenachtig. De zuidkust kent veel mistdagen.

11 Rivieren en meren

De grootste rivier die door het eiland stroomt, is de Shannon. Kleinere rivieren zijn de Bann, de Barrow en de Liffey. In Connaught liggen enkele kleine meren.

12 Gebergten

De regio Leinster is bergachtig met onder andere de Wicklow Mountains, terwijl ook in Munster verschillende gebergten zijn, waaronder de Caha Mountains. De hoogste bergtop is Carrauntoohill in het zuidwesten met 1.041 meter. Zuid-Ierland heeft enkele heuvelachtige gebieden, maar is voornamelijk vlak.

13 Nationale en regionale parken

Ierland heeft 6 nationale parken.

14 Industrie en economie

Lange tijd was Ierland het armste land van West-Europa. In de jaren '90 van de twintigste eeuw maakte Ierland echter een periode van hoge economische groei door, waardoor Ierland anno 2006 het op één na rijkste land van de EU is (na Luxemburg) en het op drie na rijkste land ter wereld (na Luxemburg, Noorwegen en de Verenigde Staten).

De Ierse economie is in de jaren '90 veranderd van een economie die georiënteerd was op landbouw in een dynamische exporteconomie die georiënteerd is op de export van hightech producten en diensten. Vooral computers zijn een belangrijk exportproduct en veel Amerikaanse bedrijven, waaronder Dell en Intel, hebben hun Europese vestigingen in Ierland gevestigd. Deze bedrijven stonden aan de basis van de hoge economische groei die in de jaren '90 begon.

Bekende Ierse producten en bedrijven zijn o.a. Baileys, Kerry, Guinness, whiskey, Ryanair.

15 Wijnbouw

Wanneer gesproken wordt van Ierse wijn, wordt verwezen naar een unieke drank, gemaakt van witte wijn, honing en kruiden genoemd Meade. Deze wijn werd waarschijnlijk aanvankelijk in het geheim door Ierse monniken gemaakt. De populariteit verspreidde zich snel en de drank werd vaak geserveerd op allerlei Ierse feesten. In Ierland wordt op heel bescheiden schaal wijn gemaakt: enkele witte en rode wijnen. De wijngaarden bevinden zich rond Cork (zuidwesten) en zijn heel klein in omvang.

16 Landbouw

Landbouw is nog steeds een belangrijke peiler van de economie, mede dankzij de omvangrijke financiële steun van de Europese Unie. Ierland verdient veel geld aan de export van rundvlees en melkproducten. Daarnaast worden aardappelen, suikerbieten, gerst en tarwe verbouwd.

17 Bosbouw

Vanwege het ontbreken van eigenaars en het omzetten van natuurlijk bossen in boerderijen en weidegronden, werd Ierland in de 17e en 18e eeuw geleidelijk aan ontbosd. Begin 1900 werd begonnen met de uitvoering van een staatsbosbouwprogramma, met name in de westelijke provincies. Doel: de vermindering van de houtinvoer en bevorderen van export van hout.

18 Godsdienst

Bijna 90% van de Ieren is katholiek.

19 Onderwijs

In Ierland vormen kleuterscholen een onderdeel van de basisschool. Het merendeel van de scholen is tegenwoordig gemengd, maar aparte jongens en meisjesklassen komen nog veel voor. In principe kent men op basisscholen vaste leerkrachten met leeftijdsgroepen, maar bij kleine scholen zitten vaak meerdere leeftijden in één groep. De gemiddelde groepsgrootte is 24 leerlingen. In Engels, Iers en creatieve vakken wordt veel tijd gestoken. Ierse basisschoolleerlingen krijgen gedurende 5 dagen per week 5½ uur per dag les. Ze hebben in totaal 16 weken per jaar (in Nederland 12 weken) vakantie. De zomervakantie duurt op de basisscholen 9 weken (van eind juni tot begin september).

20 Cultuur

De Ierse cultuur is duizenden jaren oud. De Ieren koesteren hun tradities. En ze hebben er talloze. Ierland is vooral wijd en zijd vermaard om de Ierse muziek en de Ierse dansen. De traditionele muziek klinkt overal. Dansen is voor Ieren een uiterst serieuze zaak en er worden overal wedstrijden gehouden. De Ieren lachen graag en staat bekend om hun 'one-liners'. In de Ierse historie wemelt het van de mythen en legenden, van romantische verhalen over ridders en oude heiligen tot sprookjes over elfen, en de Keltische mythen vormen de ware kern van de Ierse cultuur. De pub vormt in Ierland het middelpunt van het culturele, sociale en muzikale leven. In een Ierse pub drink je niet alleen, je kunt er ook filosoferen over het bestaan, de wereldpolitiek doornemen, naar een dichter luisteren, de maat tikken bij de traditionele muziek, genieten van een kom mosselen of rustig in het knappende haardvuur staren met een grote "pint" Guinness bier.

21 Eten en drinken

Ierland heeft een traditionele keuken met veel verse producten en buitenlandse invloeden. De gerechten worden alle in eerlijk eenvoud bereid, dat wil zeggen: gebruik maken van onbewerkte en natuurlijke ingrediënten. Zoals de wilde zalm uit de rivier de Shannon, kaas uit Cork en Tipperary, het kruidige lamsvlees uit de heuvels van Kerry enzovoorts. Biologische producten zijn in Ierland eerder regel dan uitzondering. De belangrijkste ingrediënten uit de traditionele Ierse keuken zijn: bacon en kool. Deze worden nog steeds wel gebruikt, maar invloeden vanuit het buitenland hebben het Ierse menu in de loop van de jaren doen veranderen. Een echt Iers gerecht dat ook in veel pubs geserveerd wordt, is de Irish Stew, een stoofpot met lamsvlees, aardappel en ui. Visgerechten zijn op het eiland ook zeer populair. Verder houden ze erg van oesters. Iers brood is uniek: geurig, kruimelig en bros. Er wordt geen gist gebruikt. Corned beef is een Ierse uitvinding.

22 Taal

De officiële landstaal is Iers/Engels.

23 Geldeenheden

In Ierland betaalt men met de euro.

24 Media

Ierse kranten zijn o.a. de The Irish Times, The Irish Independent, Irish Examiner en The Sunday Tribune.

Ierse televisiezenders zijn o.a.: RTÉ One en Two, TV3 Ierland, TG4 (Ierstalig) en Setanta Sports.

Ierse radiozenders zijn o.a.: RTÉ (Radio 1, 2FM, RnaG (Ierstalig), LyricFM), 98FM en Radio Galway.

25 Belangrijkste monumenten en topics

Ierland is een land vol bezienswaardigheden: natuur, cultuur en monumenten. Te vinden in steden (kerken, historische gebouwen, torens en stadscentra, musea), op de eilanden (bijvoorbeeld Skelligs, Blaskets), de grafheuvel in County Meath, schitterende kastelen, statige huizen, tuinen (bv. de wilde watertuin van Annes Grove in Cork, de botanische tuinen in Dublin) en statige huizen, de natuur in de nationale parken, de kust met zeekliffen. Ieren zijn gek op festivals, die op veel plaatsen het hele jaar door worden georganiseerd (met straattheater, optochten en vuurwerk).